

na území Ruska, ale – především po druhé světové válce – i těch, ke kterým došlo v sovětských satelitech nebo dokonce i v zemích, kam ruští občané, pronásledovaní komunistickým režimem, emigrovali. Poměrně podrobně se autor věnuje i Československu, a zejména okolnostem smrti Jana Masaryka a souvisejícím okolnostem. Nemalá část knihy je věnována postsovětskému období a změnám, které nová éra přinesla.

Autor sám upozorňuje na nepřekonatelný nedostatek *písemných* důkazů, kterými by mohl svůj výklad podpořit, a označuje tuto skutečnost za doklad úspěšně fungující a státem chráněné a provozované zločinecké mašinérie. Jistou důvěrnost jeho výkladu dodává i to, že se sám se v politickém, novinářském a spisovatelském prostředí aktivně pohyboval a osobně znal řadu protagonistů popisovaných událostí. Kniha však není objektivním vědeckým výkladem postaveným na prokazatelných argumentech a důkazech. Je to sdělení, jehož cílem je upozornit na skutečnost, že politická vražda jakožto nástroj na udržení politické moci je v Ruské federaci stále ještě aktuálním problémem. Občasné zdánlivé obraty k lepšímu jsou podle autora sehrány pouze za účelem uklidnění veřejného mínění – především toho světového – nicméně tradice, pěstovaná a zdokonalovaná po desítky let, je již pevně zakořeněná.

Eva Pelíšková

Petr Vavrouška, Ruské duše. Praha: Radioservis, 2009. 250 s. ISBN 978-80-86212-05-0

Garry Kasparov, Ramzan Kadyrov, Marina Chodorkovská, Svetozar Rusakov či Michail Gorbačov. Pět jmen charakterizujících Rusko dnešní či Sovětský svaz minulý. Redaktor Českého rozhlasu Petr Vavrouška strávil čtyři roky v Rusku jako zahraniční zpravodaj, jmenovitě od roku 2004 do roku 2008. Za tu dobu si vytvořil na Rusko, jeho politiku, společnost a kulturu zajímavý, a nutno dodat že i vcelku kritický pohled.

Po skončení svého působení v Rusku se rozhodl vydat knihu interview s nejzajímavějšími lidmi, které za tu dobu poznal. Rozhovory byly pořízeny vesměs v průběhu let 2007 a 2008, jsou tedy poměrně aktuální. Jaká vlastně ta ruská duše je? Autor pochopitelně ani po čtyřech letech strávených v Rusku přesnou odpověď na otázku, která znamenala asi prvotní impuls k vytvoření publikace, nezná, nicméně soubor rozhovorů pátrání po vlastnostech Rusů a Ruska ulehčuje.

Kniha je rozdělena na tři základní kapitoly. V první s názvem *Putinovo Rusko* Petr Vavrouška nabízí rozhovory vesměs s politicky, vědecky či novinářsky činnými osobnostmi současného Ruska. Otázky se točí hodně okolo politiky, médií či stavu dnešní ruské společnosti obecně. Čtenář může vstřebávat kritický pohled elitního politologa a sociologa Dmitrije Oreškina, pohled tragický světoznámého šachisty a nyní v Rusku nevídaného politika Garryho Kasparova, nepřesvědčivou obhajobu Andreje Lugového, podezřelého z otrávení bývalého agenta KGB Alexeje Litvinenka, či prapodivně pozitivní „proputinovské“ názory premiéra Čečenské republiky Ramzana Kadyrova.

Část druhá míří do nedávné minulosti. Už sám název kapitoly *Sovětské Rusko* vypovídá, že zpovídanými budou především osobnosti éry Sovětského svazu, mnohdy ovšem spíše jejich pozůstalí příbuzní. Témata jako Gulag, Stalinova éra, perestrojka, okupace Československa či katastrofa Černobylské jaderné elektrárny přiblíží Maxim Šostakovič, Jevgenij Džugašvili, Vitalij Kličko či Michail Gorbačov. Méně politiky, více soukromých věcí, odstup – to jsou charakteristické rysy této kapitoly.

Poslední část je víceméně kulturní, jelikož kapitola *Rusko bez politiky* přináší rozhovory například s autory světoznámé grotesky pro děti Jen počkej zajíci, pány Svetozarem Rusakovem a Alexejem Kotěnočkinem, či oficiální překladatelkou Kunderových děl Ninou Šulginovou. Dává čtenáři možnost nahlédnout do Ruska obyčejného, všedního, zábavného i smutného.

Dvacet sedm osobností, průřez politikou, historií, kulturou i lidskou všedností. Petr Vavrouška je zkušený novinář. Nebojí se témat v dnešním Rusku tabuizovaných, jeho otázky jsou leckdy značně investigativní až „rýpavé“. Před každým rozhovorem stojí krátké, ale velmi výstižné autorovo uvedení do tématu rozhovoru a rozměrech zpovídané osobnosti. Jak sám Vavrouška podotýká, kniha se může zdát velmi kritická a negativní vůči Vladimíru Putinovi, strůjci dnešního společenského systému v Rusku, ale „*to byl záměr. Chtěl jsem upozornit na ty odstíny ruské duše, ze kterých jde strach, které mají pořád v sobě více toho sovětského než ruského.*“ Tato citace může dobře postihnout vztah autora k současnému premiérovi Ruska, ale asi i k Rusku současnému

Tomáš Vejmělek

Jure Vidmar, **Democratic Transition and Democratic Consolidation in Slovenia.** Frankfurt am Main: Peter Lang, 2008. 251 s. ISBN 978-3-631-57075-3

Po Titově smrti v roce 1980 se rozhořel boj o místo v čele SFRJ a naplno vypukla krize uvnitř země. K ekonomickým problémům se přidaly i problémy společenské a enormní růst nacionalismu či opozičních proudů. Slovinské a chorvatské úsilí o větší decentralizaci země stálo v ostrém rozporu s centralizační politikou Slobodana Miloševiče a jeho snahou udržet pod srbským vedením celistvost Jugoslávie. Rozdílné přístupy jednotlivých republik o budoucnosti federace způsobily krach jednání o veškerých reformách federativního uspořádání a následně vedly k vyhlášení nezávislosti Slovinska a později také Chorvatska na SFRJ.

Slovinský proces demokratizace se výrazně lišil od souběžných demokratizačních procesů ve střední a východní Evropě, neboť Slovinsko jako součást Jugoslávie nikdy nepatřilo do sovětského bloku. Bělehrad naopak uplatňoval vlastní, na Sovětském svazu značně nezávislou zahraniční politiku a těšil se relativní otevřenosti k Západu. Jugoslávský ekonomický model autoregulace socialismu byl také výrazně odlišný do sovětského modelu centrálního plánování. Slovinsko bylo na konci 80. let díky svým vazbám na Západ a západní technologie nejbohatší republikou federace a zcela logicky nechtělo finančně doplácet na další méně rozvinuté republiky. Zároveň se nikdy zcela neztotožnilo s ideou jugoslávství a od samého počátku mělo problematický vztah k Jugoslávské lidové armádě, sloužící později výhradně